

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI (Marcin Kruszyński, Rafał Łatka)..... 11

I. ESEJE

- Bogdan Szlachta, Czyja niepodległość?..... 17
- Tomasz Schramm, Sprawa polska w czasie I wojny światowej 26
- Marek Kornat, Jakiej Polski pragnęli Polacy? Koniunktura międzynarodowa i aspiracje narodu..... 39
- Ks. Zygmunt Zieliński, Sabina Bober, Kościół a odzyskanie niepodległości przez Polskę..... 61

II. STUDIA

- Angieszka Turoń-Kowalska, Między ugodą a działaniem. Polska myśl konserwatywna wobec prób odzyskania niepodległości w XIX wieku..... 81
- Marcin Kruszyński, Uchodźcy z Królestwa Polskiego w Rosji po 1915 roku – zmary codzienności i nie tylko 101
- Dariusz Tarasiuk, Polityka zasad i celów. Polski obóz narodowodemokratyczny w Rosji w latach 1917–1918..... 113
- Piotr Bednarz, Prasa szwajcarska o Polakach w dobie I wojny światowej..... 122
- Sorin Radu, Romania and the Great War: Political, Territorial, Economic and Social Consequences..... 138
- Otar Janelidze, The Democratic Republic of Georgia (1918–1921)..... 168
- Zbigniew Osiński, Odzyskanie niepodległości przez Polskę w roku 1918 w polskich podręcznikach do historii wydawanych w latach 1944–1989 191
- Marek Bogdan Kozubel, Przegląd ukraińskiej historiografii dotyczącej obrony Lwowa i wojny polsko-ukraińskiej w latach 1918–1919 211
- Wojciech Skóra, Pierwszy okres istnienia polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych 1918–1921 (koncepcje, organizacja, kadry)..... 224
- Tomasz Sikorski, Adam Wątor, Aktywność narodowo-niepodległościowa Jana Gwałberta Pawlikowskiego (do 1921 roku)..... 262
- Elżbieta Wojcieszek, Zaczęło się od skautingu. Przyczynek do biografii gen. bryg. Jana Kąkolewskiego (1893–1977)..... 280
- Marta Marcinkiewicz, O konstytucji kwietniowej raz jeszcze 296

III. VARIA

- Jiří Friedl, Tadeusz Kuncewicz, „Podkowa”, and his Attempt to Reach the American Zone in July 1945 356
- Christian Booß, Im goldenen Käfig. Die politische Justiz und die Anwälte in der DDR der Ära Honecker. 386
- Rafał Łatka, „Zbytnio nie ulegać tej pozornej zmianie atmosfery”. Relacje państwo–Kościół 1979–1980 z perspektywy Episkopatu Polski 405
- Katarzyna Wilczok, Udział NSZZ „Solidarność” w opracowaniu nowego projektu ustawy o związkach zawodowych w latach 1980–1981 429

IV. DOKUMENTY

- Zbigniew Zaporowski, Ofiary rozruchów i rabunków we Lwowie 22–24 listopada 1918 roku w świetle ustaleń lwowskiej Dyrekcji Policji 465
- Filip Gańczak, Bezdroża stanu wojennego. Rozmowa Jerzego Urbana z dyplomatą wschodnioniemieckim w maju 1982 roku 472
- Tomasz Kozłowski, Grzegorz Majchrzak, Rozmowy ppłk. Władysława Iwańca z przewodniczącym NSZZ „Solidarność” Lechem Wałęsą 483

V. RECENZJE

- Paweł Ceranka, Krzysztof Szczepanik, *Tradycje polskiej dyplomacji 1918–1939*, Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 2016, 340 s. (Marcin Kruszyński) 518
- Garść uwag na temat publikacji o Polakach w rosyjskich siłach zbrojnych. Na marginesie książki Stanisława Czerepa, *Generałowie i admirałowie polskiego pochodzenia w armii rosyjskiej 1914–1917*, Białystok, Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, 2014, 399 s. (Krzysztof Latawiec) 523
- *Mord w Lesie Katyńskim. Przesłuchania przed amerykańską komisją Maddena w latach 1951–1952*, t. 1, wstęp, wybór i oprac. W. Wasilewski, tłum. W.J. Popowski, Warszawa, IPN, 2017, 679 s. (Adam Bosiacki) 533
- *Obchody Millenium na uchodźstwie w 50. rocznicę*, red. R. Łatka, J. Żaryn, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe UKSW, IPN, 2016, 534 s. i wkładka ze zdjęciami (Milena Kindziuk) 541
- Marta Polaczek-Bigaj, *Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa–Książka–Ruch”. Studium powstania, działalności i likwidacji*, Kraków, Księgarnia Akademicka, 2016, 138 s. (Michał Przeperski) 546

VI. KONFERENCJE

- Rafał Łatka, Paweł Sztama, Ogólnopolska konferencja naukowa: „Polskie wizje i oceny komunizmu po 1939 roku”, Warszawa, 5–7 czerwca 2017 roku 552
- Justyna Dudek, „Inteligencja w Polsce w latach 1914–1989. Ewolucja struktury, roli i postaw” – konferencja naukowa, Lublin, 26–28 września 2017 roku 568
- Zbigniew Stanuch, Biskupi w rzeczywistości politycznej Polski pod rządami komunistów. Relacja z konferencji ogólnopolskiej (14–15 lutego 2018 roku) 575
- Władysław Bułhak, Sylwia Szyk, Relacja z międzynarodowej konferencji naukowej „Need to Know VII: The Hidden Hand of Intelligence”, Budapeszt (Węgry), 9–10 listopada 2017 roku 580

CONTENTS

EDITORIAL (Marcin Kruszyński, Rafał Łatka)	11
--	----

I. ESSAYS

▪ Bogdan Szlachta, Whose Independence?	17
▪ Tomasz Schramm, The Polish Cause in the First World War	26
▪ Marek Kornat, What Kind of Poland Did the Poles Need? International Tendencies and the Nation's Aspirations	39
▪ Ks. Zygmunt Zieliński, Sabina Bober, The Church and Poland's Restoration of Independence	61

II. STUDIES

▪ Angieszka Turoń-Kowalska, Between Compromise and Action. Polish Conservative Thought and Attempts at Regaining Independence in the 19th Century	81
▪ Marcin Kruszyński, Refugees from the Kingdom of Poland in Russia after 1915 – the Nightmare of Everyday Life and Beyond	101
▪ Dariusz Tarasiuk, A Policy of Principles and Goals. The Polish National Democratic Faction in Russia 1917–1918	113
▪ Piotr Bednarz, Image of Poles in World War I-era Swiss Press	122
▪ Sorin Radu, Romania and the Great War: Political, Territorial, Economic and Social Consequences	138
▪ Otar Janelidze, The Democratic Republic of Georgia (1918–1921)	168
▪ Zbigniew Osiński, The Restoration of Polish Independence in 1918 in History Textbooks Published Between 1944–1989	191
▪ Marek Bogdan Kozubel, A Review of Ukrainian Historiography of the Defence of Lviv and the Polish-Ukrainian War of 1918–1919	211
▪ Wojciech Skóra, The Earliest Period of the Polish Ministry of Foreign Affairs 1918–1921 (concepts, organisation, cadre)	224
▪ Tomasz Sikorski, Adam Wątor, National-Independence Activity of Jan Gwalbert Pawlikowski (until 1921)	262
▪ Elżbieta Wojcieszek, It all Started with Scouting. Contribution to a Biography of Brig. Gen. Jan Kąkolewski (1893–1977)	280
▪ Marta Marcinkiewicz, On the April Constitution Once More	296

III. VARIA

- Jiři Friedl, Tadeusz Kuncewicz, “Podkowa”, and his Attempt to Reach the American Zone in July 1945 356
- Christian Booß, In a Golden Cage. The Politicised Judiciary and Advocates in the GDR under Honecker 386
- Rafał Łatka, “Do Not Yield to This Illusory Change of Atmosphere Too Much”. Church–State Relations of 1979–1980 from the Perspective of the Episcopate of Poland. 405
- Katarzyna Wilczok, The Participation of the “Solidarity” Trade Union in the Drafting of the New Trade Union Act in 1980–1981 429

IV. DOCUMENTS

- Zbigniew Zaporowski, The Victims of Riots and Looting in Lviv 22–24 November 1918 in the Light of the Findings by the Lviv Police Directorate 465
- Filip Gańczak, Martial Law Derailed. Jerzy Urban’s Consultation with an East German Diplomat in May 1982 472
- Tomasz Kozłowski, Grzegorz Majchrzak, Talks between Lt. Col. Władysław Iwaniec and “Solidarity” Chairman Lech Wałęsa 483

V. BOOK REVIEWS

- Paweł Ceranka, Krzysztof Szczepanik, *Tradycje polskiej dyplomacji 1918–1939*, Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 2016, 340 pp. (Marcin Kruszyński) 518
- Some Comments on Publications about Poles in the Russian Armed Forces. Notes in the Margins of Stanisław Czerep, *Generałowie i admirałowie polskiego pochodzenia w armii rosyjskiej 1914–1917*, Białystok, Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, 2014, 399 pp. (Krzysztof Latawiec) 523
- *Mord w Lesie Katyńskim. Przesłuchania przed amerykańską komisją Maddena w latach 1951–1952*, Vol. 1, introduction, selected and edited by W. Wasilewski, trans. W.J. Popowski, Warszawa, IPN, Warszawa, IPN, 2017 (Adam Bosiacki) 533
- *Obchody Millenium na uchodźstwie w 50. rocznicę*, ed. R. Łatka, J. Żaryn, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe UKSW, IPN, 2016, 534 pp. i and insert with photos (Milena Kindziuk) 541
- Marta Polaczek-Bigaj, *Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa-Książka-Ruch”. Studium powstania, działalności i likwidacji*, Kraków, Księgarnia Akademicka, 2016, 138 pp. (Michał Przeperski) 546

VI. CONFERENCES

- Rafał Łatka, Paweł Sztama, Nationwide Academic Conference: “Polish Visions and Evaluation of Communism after 1939”, Warsaw, 5–7 June 2017 552
- Justyna Dudek, The Intelligentsia in Poland 1914–1989. The Evolution of Structure, Role, and Attitudes – academic conference, Lublin, 26–28 September 2017 568
- Zbigniew Stanuch, Bishops in the Political Reality of Poland under the Communist Regime. Report from the Nationwide Conference (14–15 February 2018) 575
- Władysław Bułhak, Sylwia Szyk, International Conference “Need to Know VII: The Hidden Hand of Intelligence”, Budapest (Hungary), 9–10 November 2017 580